

En vital 70-åring

År 2009 fyllde Institutet för Näringslivsforskning (f.d. Industriens Utredningsinstitut) 70 år. IUI/IFN har under lång tid utgjort basen i ett inflytelse-rikt nätverk med benägenhet att visa förståelse för näringslivets villkor. | BENNY CARLSON

ÅR 1939 BILDADES svenska Industriens Utredningsinstitut (IUI) med finansiering av SAF och Industriförbundet. Snart utvecklades IUI under Ingvar Svennilsons ledning till ett fullfjädrat forskningsinstitut. Sedan dess har över två hundra forskare varit verksamma vid IUI en kortare eller längre tid och insupit "IUI-andan" för att därefter besätta nyckelpositioner i akademi, näringsliv och stat.

IUI, som 2006 bytte namn till Institutet för Näringslivsforskning (IFN), har alltså hunnit bli 70 år och har med anledning därav producerat en diger volym om sin egen historia, *IFN/IUI 1939–2009: Sju decennier av forskning om ett näringsliv i utveckling*, redigerad av IFN-chefen Magnus Henrekson.

Jubileumsvolymen är resultatet av en kollektiv ansträngning. Efter en inledning av Henrekson följer åtta kapitel om eller av IUI/IFN:s tolv verkställande direktörer genom tiderna. En uppräknings säger något om institutets akademiska tyngd: Ivar Andersson, Ragnar Sundén, Ingvar Svennilson, Erik Dahmén, Jonas Nordenson, Jan Wallander, Ragnar Bentzel, Lars Nabseth, Lars Wohlin, Gunnar Eliasson, Ulf Jakobsson och Magnus Henrekson.

Institutets ordförande – idel näringslivstungviktare – behandlas i ett kapitel av Robin Douhan: J. Sigfrid Edström, Ernst Wehtje, Sven E. Lundberg, Sven Schwartz, Marcus Wallenberg, Erland Waldenström, Curt Nicolin, Håkan Mogren och Björn Häggglund.

Efter ett kapitel av Carl-Johan Åberg om långtidsutredningarna framträder ett 20-tal tidigare IUI-forskare med

betraktelser över vad tiden vid institutet betytt för deras utveckling. Henrekson och Jakobsson diskuterar vad IFN kan tillföra Svenskt Näringsliv och andra finansärer. Henrekson redogör för hur institutet på senare år försökt öka sin slagkraft, och den forskning som dominerar vid dagens IFN presenteras.

Skattkista av information

De biografiska och självbiografiska kapitlen om och av chefer, styrelseordföranden och forskare utgör en skattkista av information om individuella öden, ekonomisk forskning, näringslivsförhållanden och ekonomisk politik under efterkrigstiden. Vad man fäster sig vid bland allt som glimmar i en sån kista beror i huvudsak på tycke, smak och personliga intressen.

Att IUI lyckades etablera sig som ledande forskningsinstitut hävdas med besked. Enligt några av författarna har det bara haft sin like i NBER (The National Bureau of Economic Research) och Stanford i USA. Vad ligger bakom dessa framgångar?

Oberoende

Återkommande nyckelord är oberoende gentemot finansärer och andra påtryckare, vetenskaplig kvalitet och relevans för näringsliv och samhälle. Flera episoder demonstrerar institutets vilja och förmåga att hävda sin integritet gentemot påtryckningar. Kvaliteten säkrades genom noggrann intern granskning av de texter som producerades och av medarbetarnas vistelser vid utländska universitet.

Relevansen för näringslivet upprätthölls genom att styrelsen fram till början av 1990-talet godkände forskningsprojekt och av att forskarna gjorde föredragningar för styrelsen och studiebesök vid olika företag.

IUI/IFN har under lång tid utgjort basen i ett inflytelse-rikt nätverk med benägenhet att visa förståelse för näringslivets villkor. Det är inget märkvärdigt med det. Stat, politiska partier och fack har haft sina egna skolor och nätverk. Forskare med IUI-bakgrund låg för övrigt bakom tillkomsten av Fackföreningsrörelsens institut för ekonomisk forskning och IUI samverkade länge med staten om långtidsutredningarna. IUI:s bidrag till samhällsutvecklingen kan alltså karakteriseras i termer av såväl balans som samverkan.

IFN/IUI 1939–2009: Sju decennier av forskning om ett näringsliv i utveckling med Magnus Henrekson som redaktör är utgiven av Ekerlids förlag. Den kan beställas via nätet på exempelvis adlibris.com eller bokfynd.nu.

BENNY CARLSON är professor i ekonomisk historia vid Lunds universitet.

